

ליקוטים נפלאים פרשת נח

שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם (רש"י). ולכאורה הרי התורה מעידה על נח שהוא "צדיק תמים", ומי יכול לדרוש עליו גנאי? ובכלל, אם אפשר לדרוש לשבח למה לדרוש לגנאי? אלא תירץ הרה"ק רבי יצחק מרדוויל זי"ע: נח עצמו הוא שדרש לגנאי, שדימה למצוא בנפשו פגם של גיאות בעצם הידיעה שהוא צדיק, איך זה יודע על עצמו שהוא צדיק? וכה דיבר נח אל לבו: "אילו נולדתי בדורו של אברהם הייתי רואה גודל צדקתו ולומד קצת ענוה של "עפר ואפר" ולא הייתי נחשב בעיני לכולם"... (פנינים)

הסבא משפולי זי"ע היה אומר: אלה שדרשו לגנאי עשו בזה טובה גדולה לישראל. כי ראו ברוח קדשם אשר כמעט כל הצדיקים שעמדו לישראל תקום עליהם התנגדות, ומי לנו גדול ממושה רבנו שחשדוהו במה שאין בו. והנה, הצדיק הראשון שנזכר בתורה היה "נח", ולו היו הכל דורשים אותו לשבח, היו למדים ממנו כל הצדיקים העתידים לבוא, שאם תהיה עליהם התנגדות ממאן דהוא, סימן שאינו צדיק... לכן יש שדרשו בכוונה את הצדיק הראשון לגנאי, להורות כי התנגדות אינה סימן מובהק לפגם, כי בכל זאת הרי נאמר "ונח מצא חן בעיני ה'".

"איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)

באחד מביקוריו בארץ ישראל של הגאון רבי אהרן קוטלר זי"ע נכנס אצלו אחד מנכדי הגה"ק בעל החפץ חיים זי"ע ושאל אותו: "למדנו רבינו, מדוע התפרסמה צדקותו של זקיני בעולם, ולעומת זה, גאונותו לא היתה מפורסמת?" ענה לו רבי אהרן: "הנה, הולך אני לבקר במעונו של הגרי"ז מבריסק זי"ע הבה נשאל אותו". כששמע הרב מבריסק את השאלה, הפטיר

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח" (ו, ט)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש שהצדיק נח לא התעסק בפריה ורביה במשך 500 שנה, כי הוא ראה שבני הדור מכעיסים את הקדוש ברוך הוא, ולא רצה שהבנים שלו ימשכו אחריהם, ורק בסמיכות לגזירת המבול הוליד את בניו, היות שבזמנם לא היו נענשים רק אחרי גיל 100, ולכן חישב שהבכור מבניו לא יגיע לגיל מאה שנה בזמן המבול.

ובזה מפרש את הפסוק 'את האלוקים התהלך נח' - שחשש נח שהבנים שלו יכעיסו את הקדוש ברוך הוא וישפוט אותם במידת הדין המכונה 'אלוקים', ולכן 'ויולד נח שלושה בנים' בחשבון שיהיו פחות מגיל 100 בזמן גזירת המבול.

כמו כן, בפרשת לך לך מביא רבינו הקדוש את דברי המדרש שאברהם אבינו חשש שיהיו לו בנים שאינם מהוגנים, וביקש שאם כך, שלא יהיו לו ילדים בכלל.

וזה לשון המדרש: 'שני בני אדם אמרו דבר אחד, אברהם ודוד, אברהם כתיב ביה ה' אלוקים מה תתן לי, אמר לפניו רבנו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים ולהכעיסך מוטב לי ואני הולך ערירי. דוד אמר 'וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם', אמר לפניו רבנו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים להעציבך מוטב לי, ונחני בדרך עולם'.

ובפרשת ויגש כותב רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'דבר ידוע הוא, כי הצדיקים יותר יחפצו בהיעדר הבן, בהיותו בן מביש'...

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)

יש מרבנותיו דורשים אותו לשבח כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש

בערב שבת אחד בשכונת רמת שלמה בירושלים, ראו תושבי השכונה משאיות נכנסות ושופכות עפר ליד החומה שבין הרובע היהודי לרובע הערבי. מכיון שזה היה בערב שבת לא היה הרבה מה לעשות ותכננו ביום ראשון לסדר את העניין בעירייה. המשאיות המשיכו להגיע לשפך עפר עד שנהיה שם הר שלם. במהלך השבת הפסיקו להגיע, ועד יום ראשון כולם שכחו והמשיכו בשגרת חייהם. כך עמד ההר שבעה שבועות שלמים, עד שיום אחד ראו שמשאיות באות ומפנות את העפר. התברר שתושבי המקום הערבים רצו לבנות בנין גדול, וכדי שאף אחד לא יראה ויפריע להם, בנו את ההר הגדול באופן זמני וכך הכל עבר להם בשקט בלי הפרעות.

הקב"ה נותן לנו מלא 'זבל' שנעסוק בזה, ובינתיים הוא בונה את בית המקדש. הוא רוצה רק דבר אחד: בבקשה אל תפריעו לי לבנות כאן, אל תעזרו לי ואל תפריעו לי, שכל אחד יהיה עסוק בשלו.

(מהימנותא - ספינקא);

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת נח

"ואתה קח לך ... ואספת אליך... " (ו, כא)

נראה דהתורה הקדושה מלמדת את האדם דרך ארץ בשעת אכילה, דהנה יש שני אופנים בשעת אכילה, או שיתכופף האדם לאוכל או להביא את המאכל אליו, ומובא בשם הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע שדרך הרעבתנים לכופף ראשם ורובם על הצלחת שבו נמצא האוכל, אבל אין זה דרכי החסידים עדיני הנפש, אלא צריך להביא המאכל אל פיו ולא פיו אל המאכל, וזה "ואתה קח לך מכל מאכל ואספת אליך" ולאכול בדרך ארץ כמדובר.

(מעדני מלך)

"ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים כן עשה"

(ו, כב)

"כן עשה" - זה עשיית התיבה. (מדרש)

כתבו הספרים, יש מצוות שהאדם נהנה ממנו בגופו ולא רק משום קיום המצוה, וכשעושה מצוה זו אין אנו יודעים אם עשהו לשם שמים או לשם הנאת גופו, אבל אם אדם מקיים גם מצוות שאין לו מזה שום הנאה אזי רואים במוכח שכוונתו בכל המצוות, אף במה שנהנה כוונתו לשם שמים - וזוהי ג"כ הסיבה שלסעודה שלישית בשבת קודש קוראים "שלוש סעודות" הואיל ושתי הסעודות הראשונות בשבת אוכל כשהוא רעב ויתכן שהוא מתכוין להנאת עצמו, אבל הסעודה השלישית אוכל הוא בהיותו שבע, ומוכיח בזה שאוכלו לשם שמים, וכוונתו בכל שלוש הסעודות לשם שמים ולכבוד שבת ולכן נקרא שלוש סעודות שכולל את כל הסעודות - וזה הפי' במדרש כאן "כן עשה" זה עשיית התיבה כלומר: שנח עשה את התיבה באותה כוונה אשר עשה "כל אשר צוה ה'" - כמו שעשה את כל הדברים אשר צוהו ה' שאין בהם הנאה גופנית וכל כוונתו היתה אז לש"ש כך גם עשה נח את התיבה לא כדי להנצל מן המבול אלא בשביל לקיים את מצוות ה' יתברך.

"ויזכור אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל"

הבהמה אשר אתו" (ה, א)

כאשר זוכר השי"ת את הצדיק להושיעו הריהו מביא עי"ז ישועה גם לאנשים פשוטי דרגה העומדים במדרגה אחת עם חיות ובהמות, משום - "אשר אתו" שהם מחוברים אל הצדיק ונכנעים לפניו.

(הרה"ק מלובלין זצ"ל)

"על כן יאמר כנמרוד גיבור ציד לפני ה'" (י, ט)

רשעותו של נמרוד הייתה שכל מעשיו התכוון כביכול לשם שמים.

מיד: "רצון יראיו יעשה!" פירש רבי אהרן את דבריו: ה"חפץ חיים" בגודל ענוותנותו, עמד והתחנן לפני ה', שלא תתפרסם גדולת תורתו. ותפילתו נתקבלה... ומה עם צדקותו הוסיף לשאול אותו נכד? ענה לו רבי אהרן תשובה קולעת: - "תורה" ידע ה"חפץ חיים" שיש לו, לכן התפלל על זה. אבל "צדקות" לא עלתה - על דעתו שהוא צדיק, על מה יתפלל?!

(פנינים)

"ותשחת הארץ לפני האלוקים" (ו, יא)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, שהיה צריך לומר שנשחתו 'אנשי הארץ' ומה הכוונה 'ותשחת הארץ', שמשמע שהאדמה בעצמה נשחתה?

ומתריך וזה לשון קודשו: 'דקדק לומר 'הארץ', הכוונה שגם גוף הארץ לצד הפלגת החטאים תקולל חלקתם בארץ כי ישכינו בה התיעוב הנוצר ממעשיהם.

עומק נוסף יש בדבריו, לפי מה שכתב בפרשת אחרי, כי כל מקום שנעשה בו פעם עבירה, נעשה מתועב ומושחת, ויש בכוחו של המקום עצמו בעתיד, להכשיל גם צדיק שיגיע לאותו מקום, שיכשל בעבירה או בהרהור עבירה, מחמת שהמקום נעשה גורם לעבירה.

ובזה מפרש הפסוק 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' - שעצם העובדה שישבתם והתעכבתם בארץ מצרים שהוא מקום עבירה, זה עלול לעורר בכם מחשבות ומעשים רעים.

לפי זה, יתכן שכוונתו כאן, שהם הכניסו השחתה וזוהמה 'רוחנית' לארץ, עד שהפך להיות גורם לעבירה.

"צהר תעשה לתבה" (ו, טז)

וברש"י: יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה.

יש לפרש פלוגתתם דתלויה במחלוקת שהביא רש"י לעיל 'נח איש צדיק תמים היה בדורותיו' יש מרבותינו דורשים אותו לשבח ויש שדורשים לגנאי. דלפי דעת הדורשים אותו לשבח, הרי ניצל נח בזכות עצמו, משא"כ לפי הדורשים לגנאי - ניצל נח בזכות הדורות שעתידיים לצאת ממנו.

והנה בהפיכת סדום מצינו שהמלאך ציוה את לוט "אל תביט אחריך", להיות שלוט לא ניצל בזכות עצמו (אלא בזכותו של אברהם אבינו ע"ה) אינו רשאי לראות במפלת אחרים ולפי"ז לאלו שדורשים לגנאי, נאסר עליו לראות במפלתן של אנשי דורו, שהרי אינו ניצל בזכות עצמו, וא"כ לא היה רשאי לעשות חלון בתיבה שלא לראות דרכו במפלתן, ולשיטתם הוצרכו לפרש שהיה אבן טובה שהאירה לו בפנים, משא"כ, אלו שדורשים לשבח וניצל בזכות עצמו, שפיר מפרשים שעשה חלון שהרי רשאי היה לראות במפלתן.

(פרדס יוסף)

א טו טבת